

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/179/2020
Identifikačné číslo spisu: 8217203526
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:8217203526.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Ivana Rumanu, v spore žalobkyne Intrum Slovakia s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, IČO: 35 831 154, zastúpenej JUDr. Jánom Šoltésom, advokátom so sídlom v Bratislave, Mýtna 48, proti žalovanému Y. S., bytom F., W.. E.. L. XXXX/X, o zaplatenie 6 214,22 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 5Csp/30/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 31. januára 2019 sp. zn. 6Co/71/2018 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 29. januára 2018 č. k. 5Csp/30/2017-39 konanie v časti o zaplatenie sumy 91 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,15 % ročne zo sumy 91 eur od 20. júla 2014 do zaplatenia zastavil (výrok I); žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3.455,41 eura s úrokom z omeškania vo výške 8,15 % ročne zo sumy 3.455,41 eura od 20. júla 2014 do zaplatenia, všetko mesačnými splátkami vo výške 50 eur splatnými vždy k 25. dňu kalendárneho mesiaca počnúc právoplatnosťou rozsudku až do úplného vyrovnania, pod následkom straty výhody splátok v prípade nezaplatenia ktorejkoľvek splátky riadne a včas (výrok II); v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III) a žalobkyni priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 11,20 % (výrok IV). Rozhodnutie právne odôvodnil podľa § 52 ods. 1, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 2, § 9 ods. 1 a 2, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch.

1.1. V odôvodnení uviedol, že medzi právnou predchodkyňou žalobkyne spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s. ako veriteľom a žalovaným ako dlžníkom bola dňa XX. augusta XXXX uzavretá zmluva o pôžičke č. XXXXXXXX, ktorou právna predchodkyňa žalobkyne poskytla žalovanému pôžičku vo výške 6.749,55 eura. V zmluve sa žalovaný zaviazal zaplatiť celkovo sumu 14.553 eur, a to v 99 mesačných splátkach po 147 eur splatných k 20. dňu v mesiaci. Keďže žalovaný pôžičku riadne a včas nesplácal, spoločnosť Consumer Finance Holding, a.s. úver zosplácala ku dňu 19. júla 2014. Na základe

Rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 30. decembra 2016 a žiadosti o postúpenie a prevod zo dňa 7. augusta 2017 bola pohľadávka voči žalovanému postúpená na žalobkyňu. Žalovaný do podania žaloby na súd zaplatil celkovo sumu 3.294,14 eura. Keďže žalobkyňa vzala svoju žalobu v časti o zaplatenie zmluvných poplatkov vo výške 91 eur s príslušenstvom späť pred začatím pojednávania, pričom súhlas žalovaného so späťvzatím v tomto štádiu konania nebol potrebný, súd prvej inštancie na základe tohto dispozitívneho úkonu žalobkyne postupom podľa § 145 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) konanie v časti o zaplatenie poplatkov vo výške 91 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,15 % ročne zo sumy 91 eur od 20. júla 2014 do zaplatenia zastavil. Po tomto čiastočnom späťvzati sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy 6.123,22 eura s úrokom z omeškania vo výške 8,15 % ročne zo sumy 6.123,22 eura od 20. júla 2014 do zaplatenia.

1.2. Z predloženej zmluvy o pôžičke bolo nesporne preukázané, že táto neobsahuje podstatné náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. j) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), t. j. nie sú uvedené všetky predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. Ďalej zmluva o pôžičke neobsahuje výšku, počet a termíny splátok istiny, úroku a iných poplatkov podľa § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch. Zmluva o pôžičke obsahuje dojednanie o tom, že mesačná splátka je vo výške 147 eur, avšak nie je zrejmé, čo z toho predstavuje istinu, čo úrok. Vzhľadom na nedodržanie obligatórnych náležitostí zmluvy o pôžičke, táto sa považuje za bezúročnú a bez poplatkov v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) zákona o spotrebiteľských úveroch.

1.3. Keďže poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, prvostupňový súd priznal žalobcovi iba sumu 3.455,41 eura, čo predstavuje rozdiel medzi poskytnutou pôžičkou vo výške 6.749,55 eura a úhradou žalovaného pred podaním žaloby vo výške 3.294,14 eura. Zároveň súd žalobkyni priznal aj úrok z omeškania vo výške 8,15 % ročne zo sumy 3.455,41 eura od 20. júla 2014 do zaplatenia. O trovách konania rozhodol podľa § 255 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 31. januára 2019 sp. zn. 6Co/71/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch III a IV potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP a stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Konštatoval, že súd prvej inštancie postupoval v konaní správne, správne zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil.

2.1. Vo vzťahu k odvolacím námietkam uviedol, že vyjadrenia žalovaného v rámci výpovede pred súdom prvej inštancie dňa 29. januára 2018 nemožno považovať za taký prejav jeho vôle, ktorý by vyvolával právne účinky predpokladané v ust. § 282 CSP. Žalovaný uviedol, že si je vedomý dlhu voči žalobcovi, dlh prestal splácať po tom, čo manželka prišla o zamestnanie, táto pred niekoľkými mesiacmi zomrela a žalovaný nemá dlh z čoho zaplatiť. Chcel by dlžnú sumu splatiť, požiadal o splátkový kalendár. Vzhľadom na závažnosť inštitútu, a to najmä za stavu, že ide o konanie s tzv. slabšou stranou, ako je to aj v predmetnom prípade, kedy má žalovaný postavenie spotrebiteľa, je potrebné dôsledne vyžadovať náležitosti uznávacieho právneho úkonu. V tomto smere odvolací súd poukázal na skutočnosť, že výrazový prostriedok „je si vedomý dlhu“, „chce dlžnú sumu zaplatiť“ nemožno bez ďalšieho považovať za uznávací prejav. Z vyjadrenia žalovaného nie je zrejmé, v akom rozsahu považuje žalobu za opodstatnenú. Byť si vedomý dlhu ešte samo osebe neznamená, že dlžník svoj dlh aj uznáva. Žalovaný navyše nesúhlasil, aby bol na úhradu dlhu zaviazaný bez možnosti jeho úhrady v splátkach.

2.2. Ďalej uviedol, že v konaní nebolo sporné, že zmluva o pôžičke z 21. augusta 2012, z ktorej žalobkyňa odvodzuje svoj nárok uplatnený žalobou, má povahu spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. V prípade spotrebiteľských sporov je súd povinný preskúmať spotrebiteľskú zmluvu, ktorá je právnym základom uplatneného nároku z toho hľadiska, či neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, či spĺňa obsahové požiadavky ustanovené zákonom o spotrebiteľských úveroch a pod. Pričilo by sa zásade spravodlivosti, ak by v konaní pasívni spotrebiteľia boli zvýhodňovaní voči spotrebiteľom, ktorí dlh pred súdom uznávajú, a to častokrát len z obavy, že v opačnom prípade im nebude umožnené uhradiť dlh v splátkach, z dôvodu neinformovanosti, neznanosti svojich práv, pocitu bezmocnosti voči dodávateľovi, ktorý je v konaní právne zastúpený a pod. Aj v tomto prípade všetky okolnosti nasvedčujú tomu, že žalovaný existenciu dlhu nepoprel a vyjadrenie k veci na pojednávaní formuloval pod tlakom okolností - prebiehajúce súdne konanie, nepriaznivá finančná

situácia žalovaného, snaha o docielenie možnosti úhrady dlhu v splátkach. V spotrebiteľských sporoch možno za relevantný považovať iba informovaný uznávací prejav vôle spotrebiteľa, t. j. taký, ku ktorému spotrebiteľ pristúpil až po tom, čo súd prvej inštancie vykonal poučenie podľa § 292 písm. b/ CSP, teda vhodným spôsobom, nielen v rozsahu všeobecnej poučovacej povinnosti, no hlavne aj o „iných možnostiach obrany...“. Ako však už bolo konštatované vyššie, v predmetnom konaní ani nemožno dospieť k záveru, že prejav žalovaného predstavuje uznanie dlhu. S poukazom na túto skutočnosť, vyjadreniu žalovaného učinému v priebehu konania pred súdom prvej inštancie nemožno priznať právne účinky uznania dlhu v zmysle § 558 OZ. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Zopakovala svoju argumentáciu z konania pred nižšími súdmi, polemizovala s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovala správnosť jeho rozhodnutia a kritizovala prístup odvolacieho súdu k právnemu posúdeniu veci, keď tvrdila, že jeho právny názor je nesprávny a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (ktorú nešpecifikovala). Dôvodila, že požiadavka určitosti uznávacieho prejavu čo do dôvodu a výšky je splnená aj bez výslovného použitia výrazu uznanie dlhu, ak z okolností prípadu je nepochybné, že išlo o uznávací prejav. Z obsahu dovolania vyplýva, že relevantná právna otázka je nasledovná: „[a]k sa žalovaný na pojednávaní k žalobe o zaplatenie vyjadril tak, že si je vedomý dlhu a žiada o možnosť tento zaplatiť, niet pochybností o tom, že takéto jeho vyjadrenie je uznaním žalovaného nároku.“ Keďže v konaní pred súdom prvej inštancie boli splnené procesné podmienky pre rozhodnutie rozsudkom pre uznanie, odvolací súd mal vyhovieť odvolaniu žalobkyne a napadnuté výroky III. a IV. prvoinštančného rozsudku zmeniť v súlade s petítom odvolania.

3.1. Na základe uvedeného dovolateľka žiadala, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že sa mení výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie, a to tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi istinu 2 667,81 eura s úrokom z omeškania vo výške 8,15 % ročne od 20. júla 2014 do zaplatenia v splátkach po 50 eur mesačne splatných k 25. dňu v mesiaci, počnúc prvou splátkou 20. dňa v mesiaci nasledujúceho po mesiaci, v ktorom rozhodnutie vo veci samej nadobudne právoplatnosť, pod následkom straty výhody splátok v prípade neuhradenia čo i len jednej splátky a výrok IV. tak, že žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, nie však dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka

relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

9. V danom prípade žalobkyňa v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zdefinovala relevantnú právnu otázku (bod 3), pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalobkyňa vytýkala odvolaciemu súdu, že nevyhovela jej odvolaniu, hoci v konaní pred súdom prvej inštancie boli splnené procesné podmienky pre rozhodnutie sporu rozsudkom pre uznanie. Keďže žalovaný sa na pojednávaní k žalobe o zaplatenie vyjadril tak, že si je vedomý dlhu a žiada o možnosť tento zaplatiť, niet pochybností o tom, že takéto jeho vyjadrenie je uznaním žalovaného nároku.

10. Podľa § 282 CSP ak žalovaný uzná nárok uplatnený žalobcom alebo jeho časť, rozhodne súd na návrh žalobcu rozsudkom pre uznanie nároku.

11. Odvolací súd vo vzťahu k nastolenej otázke žalobkyňou (bod 3) v podstatnom uviedol, že vyjadrenia žalovaného v rámci výpovede pred súdom prvej inštancie dňa 29. januára 2018 nemožno považovať za taký prejav jeho vôle, ktorý by vyvolával právne účinky predpokladané v ust. § 282 CSP. Žalovaný uviedol, že si je vedomý dlhu voči žalobcovi, dlh prestal splácať po tom, čo manželka prišla o zamestnanie, táto pred niekoľkými mesiacmi zomrela a žalovaný nemá dlh z čoho zaplatiť. Chcel by dlžnú sumu splatiť, požiadal o splátkový kalendár. Vzhľadom na závažnosť inštitútu, a to najmä za stavu, že ide o konanie s tzv. slabšou stranou, ako je to aj v predmetnom prípade, kedy má žalovaný postavenie spotrebiteľa, je potrebné dôsledne vyžadovať náležitosti uznávacieho právneho úkonu. V tomto smere odvolací súd poukázal na skutočnosť, že výrazový prostriedok „je si vedomý dlhu“, „chce dlžnú sumu zaplatiť“ nemožno bez ďalšieho považovať za uznávací prejav. Z vyjadrenia žalovaného nie je zrejmé, v akom rozsahu považuje žalobu za opodstatnenú. Byť si vedomý dlhu ešte samo osebe neznamená, že dlžník svoj dlh aj uznáva. V konaní nebolo sporné, že zmluva o pôžičke z 21. augusta 2012, z ktorej žalobkyňa odvodzuje svoj nárok uplatnený žalobou, má povahu spotrebiteľskej zmluvy v zmysle § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. V prípade spotrebiteľských sporov je súd povinný preskúmať spotrebiteľskú zmluvu, ktorá je právnym základom uplatneného nároku z toho hľadiska, či neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, či spĺňa obsahové požiadavky ustanovené zákonom o spotrebiteľských úveroch a pod. V spotrebiteľských sporoch možno za relevantný považovať iba informovaný uznávací prejav vôle spotrebiteľa, t. j. taký, ku ktorému spotrebiteľ pristúpil až po tom, čo súd prvej inštancie vykonal poučenie podľa § 292 písm. b/ CSP, teda vhodným spôsobom, nielen v rozsahu všeobecnej poučovacej povinnosti.

12. Vyslovený právny názor odvolacieho súdu pri jeho interpretácii na vec sa vzťahujúcich zákonných hmotnoprávných (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) ako aj procesných ustanovení (čl. 282, 292 písm. b/ CSP) považuje dovolací súd za správny. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobkyňou prezentovaný výklad posudzovanej právnej otázky je neprípustne formalistický. Uznanie nároku ako celku v sebe zahŕňa uznanie základu nároku i jeho výšky. Nie je možné uznanie výšky nároku bez toho, aby sa uznal jeho základ. Prejav žalovaného, tak ako je zachytený v zápisnici z pojednávania na súde prvého stupňa, nie je natoľko jasný a jednoznačný, aby z neho bolo možné usúdiť, že jeho úmyslom bolo skutočne uznanie základu aj výšky nároku. Za takéhoto stavu, keď obsah prednesu žalovaného nebol dostatočne určitý a umožňoval rozdielnu interpretáciu, neboli splnené podmienky na to, aby súd prvého stupňa rozhodol spôsobom upraveným v ustanovení § 282 CSP. V krajnom prípade bolo možné takýto prejav žalovaného považovať v spojení s obsahom žaloby za zhodné tvrdenie sporových strán o určitej skutočnosti, v dôsledku ktorého mohol súd pri zisťovaní skutkového stavu vychádzať z tohto zhodného tvrdenia.

12.1. Napokon dovolací súd poukazuje na svoje rozhodnutie z 1. novembra 1996, publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 69/1996, v zmysle ktorého rozsudkom na základe uznania alebo vzdania sa nároku môže súd rozhodnúť len vtedy, ak je prejav účastníka natoľko určitý, že z neho možno urobiť nepochybný záver, že úkon smeruje k uznaniu nároku alebo vzdaniu sa nároku. Podľa R 13/1988 uznanie nároku účastníkom v priebehu občianskeho súdneho konania musí súd zhodnotiť v

zmysle ustanovenia § 132 OSP (teraz § 191 CSP, pozn.), teda v súvislosti s výsledkami vykonaného dokazovania, prihliadajúc na všetko, čo vyšlo za konania najavo.

13. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neopodstatnene smeruje proti takému rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nespočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Najvyšší súd preto jej nedôvodné dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

14. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP. Žalovaný mal v dovolacom konaní plný úspech, preto mu proti neúspešnej žalobkyne vznikol nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Keďže mu však v dovolaní žiadne trovy nevznikli, dovolací súd mu ich náhradu nepriznal (R 72/2018).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.